

Вознюк О. Особливості організації навчально-виховного процесу з інклюзивного навчання у дошкільних навчальних закладах / О.В.Вознюк // Освіта дітей з особливими потребами : від інституалізації до інклюзії // Зб.тез доп. Вінниця : ТОВ фірма "Планер", 2016. – С. 67-69.

Особливості організації навчально-виховного процесу з інклюзивного навчання в дошкільних навчальних закладах

Вознюк О.В. (м. Житомир)

Сьогодні в Україні дуже важливим є питання освіти дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Саме період дошкілля відіграє важливу роль у становленні особистості та є важливим для формування її первинного світогляду, самосвідомості, розвитку соціальних властивостей. У цей час закладаються передумови майбутньої навчальної діяльності дитини, йде активний розвиток її пізнавальних можливостей.

На сьогодні в Україні набуває розвитку інклюзивна освіта, яка передбачає, що діти з особливими освітніми потребами відвідують звичайний дошкільний заклад, школу, навчаються і виховуються разом зі своїми ровесниками. Як свідчить практика, діти дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку, за умови забезпечення відповідної системи навчально-виховної роботи, адаптуються до життя у загальноосвітніх навчальних закладах краще, ніж у спеціальних закладах. Особливо помітна різниця у набутті соціального досвіду.

Метою інклюзивного навчання в дошкільних закладах є формування гуманного ставлення до дітей з особливостями психофізичного розвитку, забезпечення рівного доступу до якісного виховання в умовах дошкільного простору, пристосованого до задоволення особливих освітніх потреб кожної дитини.

Навчання та виховання зазначеної категорії дітей передбачає використання особистісно орієнтованих підходів у навчально-виховному процесі, застосування індивідуальних, групових форм роботи, з урахуванням

впливів різних видів порушень і хвороб. Пріоритетними напрямками роботи є сприяння соціальному, емоційному та когнітивному розвитку кожної дитини для того, щоб вона почувалася неповторною та повноцінним учасником суспільного життя. Життя серед дітей допомагає таким дітям адаптуватися до життєвих ситуацій, позбутися почуття ізольованості, відчуження. З другого боку, діти, які їх оточують, та дорослі вчаться спілкуватися та працювати разом, формується почуття відповідальності за однолітків, які потребують не лише допомоги, а насамперед прийняття та визнання.

Основними завданнями інклюзивної освіти у дошкільних навчальних закладах є: – здобуття дітьми з особливими освітніми потребами освіти відповідного рівня у середовищі здорових однолітків відповідно до існуючих стандартів; – забезпечення різнобічного розвитку дітей дошкільного віку, реалізація їх здібностей; – створення освітньо-реабілітаційного середовища для задоволення освітніх потреб дітей з особливостями психофізичного розвитку; – створення позитивного мікроклімату у дошкільному навчальному закладі з інклюзивним навчанням; – формування активного міжособистісного спілкування дітей з особливими освітніми потребами з іншими дітьми; – забезпечення диференційованого психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами; – надання консультативної допомоги сім'ям, які виховують дітей з особливими освітніми потребами, залучення батьків до розроблення індивідуальних планів та програм навчання.

Для організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами у дошкільних навчальних закладах необхідно створити відповідні умови, а саме: – безперешкодний доступ до території та приміщень навчального закладу; – забезпечення навчального закладу необхідними навчально-методичними посібниками, наочно-дидактичними та індивідуальними технічними засобами навчання; – наявність кабінетів учителя-дефектолога, психологічного розвантаження, логопедичного з відповідним корекційно-розвитковим обладнанням; – забезпечення педагогічними кадрами, які володіють методиками роботи з дітьми з

особливими освітніми потребами (зокрема, учителями-дефектологами, асистентами вихователя).

Інклюзивне навчання організовується у дошкільних навчальних закладах, незалежно від типу, форми власності та підпорядкування, шляхом комплектування груп дітьми з типовим розвитком та дітьми з особливими освітніми потребами. Рішення про створення груп з інклюзивним навчанням приймається засновником (власником) дошкільного навчального закладу за погодженням з відповідним органом управління освітою, та органом державної санітарно-епідеміологічної служби.

Зарахування дітей з особливими освітніми потребами до груп з інклюзивним навчанням здійснюється за бажанням батьків (осіб, які їх замінюють) на підставі письмової заяви, відповідно до порядку, встановленого для дошкільних навчальних закладів, та висновку психолого-медико-педагогічної консультації.

Учасниками навчально-виховного процесу дошкільного навчального є педагогічні працівники (вихователі, практичні психологи, вчителі-дефектологи, музичні керівники, реабілітологи, асистенти вихователя та інші працівники закладу), діти та їх законні представники.

Для забезпечення ефективності навчально-виховного процесу наповнюваність групи з інклюзивним навчанням повинна становити не більше як 20 дітей, із них:– 1-3 дітей з однорідними вадами розвитку: розумовою відсталістю, порушеннями опорно-рухового апарату, зі зниженим зором, слухом, затримкою психічного розвитку та інші;– не більше 2 дітей: сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення; дітей із складними вадами розвитку (порушення слуху, зору, опорно-рухового апарату в поєднанні з розумовою відсталістю, затримкою психічного розвитку); діти, які пересуваються на інвалідних візках.

Інклюзивне навчання базується на основі психолого-педагогічного вивчення потенціалу та особливостей розвитку дитини з особливими освітніми потребами, прогнозування можливих труднощів у процесі

навчання та шляхів їх подолання, соціально-педагогічної взаємодії колективу навчального закладу.

Навчально-виховний процес в групах з інклюзивним навчанням у загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти, який реалізується програмами та навчально-методичним забезпеченням, що затверджуються Міністерством освіти і науки України, з врахуванням потреб дитини та особливостей її психофізичного розвитку.

Також у роботі з інклюзивними групами дітей важливою є співпраця з додатковими фахівцями (аудіологами, психологами, логопедами, фахівцями з лікувальної фізкультури і працетерапії та іншими спеціалістами), які працюють у тісному контакті з вихователями, постійно відстежують розвиток дітей, допомагають задовольняти індивідуальні потреби дітей, батьків тощо.

Отже, використання сучасних підходів до навчання дітей з особливими освітніми потребами у дошкільних навчальних закладах, що включають цілеспрямовану діяльність педагогів та батьків дітей, співпрацю з командою фахівців, забезпечують ефективність навчання таких дітей і створюють підґрунтя для успішного навчально-виховного результату.

Список літературних джерел:

1. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія / А. А Колупаєва — К.: Педагогічна думка, 2007 р.— 458 с.

2. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: науково-методичний збірник/ Ред. кол. Н. Софій, І. Єрмаков та ін. – К.: Контекст, 2000. – 336 с.

3. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник/Кол.:авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І., - К.:2007.- 128с.

4. Лист Міністерства освіти і науки України №1/9-411 від 13.08.2014 «Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації роботи груп для дітей старшого дошкільного віку при загальноосвітніх навчальних закладах»).

Вознюк Олександр Васильович - доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти і педагогічних інновацій Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Olexander Voznyuk, Doctor of pedagogical sciences Professor of the Chair of pre-school education and pedagogical innovations of Zhitomyr Ivan Franko State University